

MARUA MA MBERE MA PAULU KURI AKORINITHO

¹ Nī niī Paūlū, o niī ndeetirwo nduīke mūtūmwō wa Kristū Jesū nī ūndū wa kwenda kwa Ngai, ndīratūma ngeithi ici tūrī hamwe na mūrū wa Ithe witū Sosithene,*

² Twandikīra kanitha wa Ngai ūrīa ūrī Korinitho, kūrī arīa othe maamūrītwo thīnī wa Kristū Jesū na magetwo matuīke andū atheru, o hamwe na arīa othe marī kūndū guothe makayagīra rīitwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū, o we Mwathani wao na witū:

³ Wega na thayū irogīa kūrī inyuī ciumīte kūrī Ngai Ithe witū na Mwathani Jesū Kristū.

Gūcookia Ngaatho

⁴ Nīnjookagīria Ngai ngaatho hīndī ciothe nī ūndū wanyu, nī ūndū wa wega wake ūrīa mūheetwo thīnī wa Kristū Jesū. ⁵ Nīgūkorwo thīnī wake nīmūtongētio maūndū-inī mothe, mūgatongio ūhoro-inī wa mīario yanyu yothe o na ūhoro-inī wothe wa kūmenya maūndū, ⁶ tondū-rī, ūira witū ūkonī Kristū nīwekīrirwo hinya thīnī wanyu. ⁷ Nī ūndū ūcio gūtirī kīheo gīa kīroho o na kīmwe mūtarī nakīo, o mūgīetagīrīra na kīyo kūguūranīrio kwa Mwathani witū Jesū Kristū. ⁸ Nake nīarīmūikaragia mūrī na hinya nginya mūthia, nīguo mūtikanakorwo mūrī na ūcuuke mūthenya ūrīa wa Mwathani witū Jesū Kristū. ⁹ Ngai nī mwīhokeku, o we

---

* 1:1 Warī mūtugo wa Ayunani kwambīrīria marua na rīitwa rīa mwandiki.

ūrīa wamwītire nīguo mūkorwo na ngwatanīro na Mūriū Jesū Kristū, Mwathani witū.

Nyamūkano thīnī wa Kanitha

¹⁰ Atīrīrī, inyuī ariū na aarī a Ithe witū, ndamūthaitha thīnī wa rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū, atī inyuothe mūiguane o mūndū na ūrīa ūngī, nīguo mūtikagē na nyamūkano gatagatī-inī kanyu, no mūikare mūiguanīte, na mūrī na meciiria o mamwe, na ngoro o ūmwe. ¹¹ Tondū rīrīrī ariū na aarī a Ithe witū, nīmenyithītio nī andū amwe a kuuma nyūmba ya Kiloe atī nī kūrī na ngūū gatagatī-inī kanyu. ¹² Ūrīa ndīroiga nī atīrī: Ūmwe wanyu oigaga atī, “Niī nūmagīrīra Paūlū”; ūngī akoiga atī, “Niī nūmagīrīra Apolo”; nake ūngī akoiga atī, “Niī nūmagīrīra Kefa”; o na ningī ūngī akoiga atī, “Niī nūmagīrīra Kristū.”

¹³ Kaī Kristū agayanītio? Paūlū-rī, nīwe waambirwo mūtī igūrū nī ūndū wanyu? Mwabatithirio thīnī wa rītwa rīa Paūlū? ¹⁴ Nīngūcookia ngaatho nī ūndū gūtirī o na ūmwe wanyu niī ndaabatithirie, o tiga Kirisipo na Gayo. ¹⁵ Nī ūndū ūcio gūtirī mūndū o na ūmwe ūngiuga atī mwabatithirio thīnī wa rītwa rīakwa. ¹⁶ Iī, o na ningī nīndabatithirie andū a nyūmba ya Stefana; no tiga acio, ndingīririkana kana nī kūrī mūndū ūngī ndaabatithirie. ¹⁷ Nī gūkorwo Kristū ndaandūmire ngabatithanie, no aandūmire ngahunjie Ūhoro-ūrīa-Mwega, no ti ndūheane na ūugī wa mūndū, nīgeetha mūtharaba wa Kristū ndūkae kwagithio kīene.

Kristū nīwe ūugī na ūhoti wa Ngai

¹⁸ Nīgūkorwo ndūmīrīri ya mūtharaba nī ūrimū kūrī arīa maroora, no kūrī ithuī arīa tūrahonokio-rī, ūndū ūcio nī hinya wa Ngai. ¹⁹ Nīgūkorwo kwandīkītwo atīrī:

“Ūugī wa andū arīa oogī nīkūniina ngaaūniina;

naguo ūmenyo wa andū arĩa imenyi ndikĩütue wa tūhū.”

²⁰ Mündū ūrĩa mūögĩ-rĩ, akirĩ kũ? Mündū ūrĩa mūthomu-rĩ, akirĩ kũ? Arĩ ha muciiri ūrĩa ūūi guciira maündū ma mahinda maya türĩ? Githĩ Ngai ndatuüte ūögĩ wa thĩ ūno ūrimū? ²¹ Nigukorwo Ngai na ūndū wa ūögĩ wake nionire atĩ andū a thĩ ūno na ūögĩ wao matikaamümenya, akiona kwagĩrĩire ahüthire maündū ma ūrimū marĩa tūhunjagia nigeetha ahonokie arĩa mamwítikagia. ²² Ayahudi metagia ciama, nao Ayunani macaragia ūögĩ, ²³ no ithuĩ tūhunjagia ūhoro wa Kristū arĩ mwambe müti igürü: maündū macio nĩ mühinga kürĩ Ayahudi na ūrimū kürĩ andū-a-Ndürirĩ, ²⁴ no kürĩ arĩa Ngai etite, Ayahudi o na Ayunani, Kristū nĩwe hinya wa Ngai na ūögĩ wa Ngai. ²⁵ Nigukorwo ūrimū wa Ngai nĩ mūögĩ gükira ūögĩ wa mündū, naguo ūhüthü wa Ngai nĩ müritü gükira hinya wa mündū.

²⁶ Ariü na aarĩ a Ithe witü, ta gciirie ūrĩa mwatarü rřrĩa mwetirwo. Ti aingi anyu oogü na ūögĩ wa andū a gükü thĩ; na ti aingi mangiaguucirriie andū; o na ti aingi maciarriirwo micii irĩa irĩ igweta. ²⁷ No Ngai aathuurire maündū marĩa ma ūrimū ma thĩ ūno nigo aconorithie andū arĩa oogü; ningi Ngai aathuurire maündū marĩa matarĩ hinya ma thĩ ūno nigo aconorithie arĩa marĩ hinya. ²⁸ Agithuura maündū marĩa mahüthü ma thĩ ūno, na marĩa matarĩ ma gütüka, o gwata marĩa matarĩ maündū kürĩ, nigeetha amaagithie bata, ²⁹ nigeetha mündū o na ū ndakanetüe mbere ya Ngai. ³⁰ No rřrĩ, nĩwe ūtümüte mükorwo mürü thüinü wa Kristū Jesü, ūrĩa ūtuikite ūögĩ uumüte kürĩ Ngai nĩ ūndū witü, ūguo nĩ kuuga, ūthingu witü, na ūtheru, na güküürwo. ³¹ Nĩ ūndū ūcio, o ta ūrĩa kwandikütwo atirü: “Mündū ūrĩa ūkwiraha, nieraahage nĩ ūndū wa Mwathani.”

2

¹ Hǐndī ūrīa ndookire kūrī inyuū, ngimūhunjīria ūira wa hito ya ūhoro wa Ngai, ariū na aarī a Ithe witū, ndiamwarīirie na miario ya kanua kega kana ūugī mūnene. ² Nīgūkorwo nīndatuīte itua ndirī ūndū ūngī ngwenda kūmenya, rīfā rīothe ndaarī na inyuū, o tiga ūhoro wa Jesū Kristū na kwambwo gwake mūtī-igūrū. ³ Ndookire kūrī inyuū itarī na hinya, na ndī na guoya, o na ngīinainaga mūno. ⁴ Ndūmīrīri yakwa na kūhunjia gwakwa itiarī na ciugo cia kūguucanīrīria na ūugī, no nīcionanagia hinya wa Roho, ⁵ nīguo wītīkio wanyu ndūgakorwo ūtiirīfirwo nī ūugī wa andū, o tiga hinya wa Ngai.

Ūugī Uumanīte na Rōho

⁶ No ningī ithuī-rī, tūrī gatagatī-inī ka andū arīa agima twaragia ūhoro wa ndūmīrīri ya ūugī, no tūtiaragia ūhoro wa ūugī wa mahinda maya, kana wa aathani a mahinda maya arīa matarī kūrīa merekeire. ⁷ No ithuī-rī, twaragia ūhoro wa ūugī wa Ngai ūrīa wa hito, ūugī ūrīa watūire ūrī mūhithe, o ūrīa Ngai aathīrīire o mbere ya kūumba thī nī ūndū wa riiri witū. ⁸ Gūtirī o na ūmwe wa anene a mahinda maya wamenyire ūhoro ūcio, nīgūkorwo mangāūmenyete-rī, matingāambire Mwathani wa riiri.

⁹ Nīgūkorwo no ta ūrīa kwandīkītwo atīrī:

“Maūndū marīa matarī monwo na maitho,
na matarī maiguuo na matū,

o na matarī maatoonya ngoro ya mūndū,

nīmo Ngai athondekeire andū arīa mamwendete”:

¹⁰ no Ngai nīatūguūrīirie maūndū macio na ūndū wa Roho wake.

Roho nīathuthuuragia maūndū mothe, o na maūndū ma Ngai marīa marikīru mūno. ¹¹ Tondū-rī, nūū ūūī meciiria ma mūndū, tiga o roho wa mūndū ūrīa ūrī thīnī wake? O ta ūguo-rī, gūtirī mūndū ūūī meciiria

ma Ngai, o tiga Roho wa Ngai. ¹² Tūtiamükīrīte roho wa thī īno, no tūheetwo Roho ūrīa uumīte kūrī Ngai, nīguo tūmenyage iheo iria Ngai atūheete o ūguo tūhū. ¹³ Maündū macio nīmo twaragia, no tūtimaaragia na ciugo iria tūrutītwo na ūugī wa mündū, no nī na ciugo iria tūrutagwo nī Roho, tūgataarīria ūhoro wa ma wa kīroho na ciugo cia kīroho. ¹⁴ Mündū ūtarī na Roho ndetīk-agīra maündū marīa moimaga kūrī Roho wa Ngai, tondū maündū macio nī ūrimū kūrī we, na ndangīmamenya, tondū makūūrīkanaga na njīra ya kīroho. ¹⁵ Mündū wa kīroho nīakūūranaga maündū mothe, nowe mwene gūtīri mündū ūngīmūtuira:

¹⁶ “Nī ūndū-rī, nūū ūngīmenya meciiria ma Mwathani, nīguo akīmūtaare?”

No ithuī tūrī na meciiria ma Kristū.

3

Ūhoro wa Nyamūkano thīinī wa Kanitha

¹ Ariū na aarī a Ithe witū, ndingīahotire kūmwarīria ta mūrī andū a kīroho, no ndaamwarīirie ta mūrī andū a thī, o ta twana tūnini thīinī wa Kristū. ² Ndaamūheire iria, no ti irio nyūmū ndaamūheire, nīgūkorwo mūtiakinyīte a gūcīrīa. Ti-itherū o na rīu mūtikinyīte a gūcīrīa. ³ O na rīu mūrī andū a thī. Kuona atī kūrī na ūiru na ngūū thīinī wanyu-rī, githī mūtikīrī andū a thī? Githī mūtiragīka o ta ūrīa andū a ndūiremekaga? ⁴ Nī ūndū-rī, rīrīa mündū ūmwe ekuuga atīrī, “Nī nūmagīrīra Paūlū,” nake ūrīa ūngī akoiga atīrī, “Nī nūmagīrīra Apolo,” githī mūtikīrī o andū a ndūire?

⁵ Kaī Apolo akīrī ū? Nake Paūlū akīrī ū? Acio maarī o ndungata, iria ciatūmire mwītīkie, o ta ūrīa Mwathani aagaīire o mündū wīra wake. ⁶ Niī nī mbeū ndahaandire, nake Apolo agīciitīrīria maaī, no nī Ngai

watūmire ikūre. ⁷ Nī ūndū ūcio ti mündū ūrīa ūhaandaga kana ūrīa ūitagīrīria maaī ūrī bata, no ūrīa ūrī bata nī Ngai, ūrīa ūtūmaga ikūre. ⁸ Mündū ūrīa ūhaandaga na mündū ūrīa ūitagīrīria maaī makoragwo na muoroto ūmwe, na o mündū akaarīhwo kūringana na wīra wake we mwene. ⁹ Nīgūkorwo tūrutithanagia wīra hamwe na Ngai; na inyuī mūrī mūgūnda wa Ngai, na mwako wa Ngai.

¹⁰ Nī ūndū wa wega ūrīa Ngai aaheete, nīi nī gwaka ndaakire mūthingi haana ta mwakithia ūrīa mūgūgi nake mündū ūngī nī gwaka araaka igūrū rīa mūthingi ūcio. No o mündū nīamenyagīrīre ūrīa egwaka igūrū rīaguo. ¹¹ Nīgūkorwo gūtirī mündū ūngīaka mūthingi ūngī tiga ūrīa ūrīkītie gwakwo, na nīguo Jesū Kristū. ¹² Angīkorwo mündū o na ū egwaka igūrū rīa mūthingi ūyū akīhūthagīra thahabu, kana betha, kana mahiga ma goro, kana mbaū, kana nyeki, o na kana rūūa-rī, ¹³ wīra wake nīūkoneka ūrīa ūtariī, tondū Mūthenya ūcio nīū-gaatūma woneke ūtheri-inī. Wīra ūcio ūkaaguūrio na mwaki, nīgūkorwo wīra wa o mündū nīūkagerio na mwaki ūcio. ¹⁴ Angīkorwo kīrīa mündū aakīte mūthingi-igūrū nīgīgetiiria mwaki ūcio-rī, nīakarīhwo mūcaara wake. ¹⁵ Angīkorwo nīūkahīa-rī, nīakoorwo nīguo; nowe mwene nīakahonoka, no akaahonoka ta mündū ūgereire mwaki-inī.

¹⁶ Kaī inyuī mūtooī atī inyuī ene mūrī hekarū ya Ngai, na atī Roho wa Ngai atūūraga thīinī wanyu? ¹⁷ Mündū o wothe angīananga hekarū ya Ngai-rī, Ngai nīakamwananga; nīgūkorwo hekarū ya Ngai nī theru, na nī inyuī hekarū īyo.

¹⁸ Mūtikae kwīheenia. Mündū o na ūrīkū thīinī wanyu angīkorwo nīeciiragia nī mūgūgi na ūugī wa mahinda maya tūrī-rī, nīagītūke “kīrimū” nīguo atūke mūgūgi.

¹⁹ Nīgūkorwo ūugī wa thī īno nī ūrimū maitho-inī ma Ngai.

O ta ūrīa kwandikītwo atīrī, “Nīanyiitaga arīa oogī waara-inī wao”; ²⁰ o na ningī nī kwandikītwo atīrī, “Mwathani nīoī atī meciiria ma arīa oogī nī ma tūhū.” ²¹ Nī ūndū ūcio-rī, mūndū o na ūrīkū ndakae kwīraha na ūhoro wa andū! Maūndū mothe nī manyu, ²² kana nī Paūlū, kana nī Apolo, kana nī Kefa, kana nī thī īno, kana nī muoyo, kana nī gīkuū, kana nī maūndū marīa marī ho rīu, kana nī maūndū marīa magooka, mothe nī manyu, ²³ na inyuī mūrī a Kristū, nake Kristū nī wa Ngai.

4

Atūmwō a Kristū

¹ Nī ūndū ūcio-rī, andū magīriirwo nīgūtuonaga ta ndungata cia Kristū, na ta tūrī andū arīa mehokeirwo maūndū ma hitho ma Ngai. ² Rīu nīkūbataranītie atī andū arīa mehokeirwo maūndū no nginya monanie atī nī ehokeku. ³ Ndingīmaka o na hanini ingītuīrwo ciira nī inyuī, kana nduīrwo nī igooti rīa andū o na rīrīkū; ti-itherū o na niī mwene ndingītuīra ciira. ⁴ Niī mwene ndirī na ūndū ingīcuukīra, no ūndū ūcio ndūngītūma nduīke atī ndirī na mahītia. Mwathani nīwe ūnduagīra ciira. ⁵ Nī ūndū ūcio ndūkae gūtua ciira ihinda rīrīa rīamūre rītakinyīte; eterera nginya Mwathani ooke. Maūndū marīa mahithe nduma-inī nīakamoimīria ūtheri-inī, na nīakaguūria meciiria ma ngoro cia andū. Ihinda rīu o mūndū nīakamūkīra ngaatho ciate kuuma kūrī Ngai.

⁶ Rīu-rī, ariū na aarī a Ithe witū, maūndū macio ndīramaringithania na ūhoro wakwa mwene na wa Apolo nīguo mūgunīke, nīguo mwīrute na ithuī gitūmi kīa ūrīa kwīragwo atīrī, “Mūtikae kwagarara ūrīa kwandikītwo.” Nīgeetha mūtikae gwītīa mūndū ūmwe makīria ya ūrīa ūngī. ⁷ Nī ūndū-rī, nūū ūtūmīte wīone ūrī na ngūūrani na mūndū ūngī o wothe? Nī kī ūrī nakī ūtaaheirwo?

Na angikorwo nīwaheirwo-rī, ūragītīia nīkī ta atarī kūheo waheirwo?

⁸ Nīmūrīkītie kūgīa na kīrīa gīothe mwendaga! Nīmūrīkītie gūtonga! Nīmūtuīkīte athamaki, ithuī tūtarī ho! Naarī korwo ti-itherū nīmwatuīkire athamaki kūna nīguo tūtuīke a gūthamaka hamwe na inyuī! ⁹ Nīgūkorwo ndīrona atī ithuī atūmwo Ngai atūigīte handū tūrīonekaga tūrī thuutha wa andū arīa angī othe, na ta andū matuīrīrwo kūūragīrwo thīnī wa kīhaaro kīa mathako. Nītūtuītwo kīndū gīa kwīrorerwo nī thī yothe, kūrī araika o na kūrī andū. ¹⁰ Ithuī tūrī irimū nī ūndū wa Kristū, no inyuī mūrī andū oogī mūno thīnī wa Kristū! Ithuī nī kwaga twagīte hinya, no inyuī mūrī na hinya! Inyuī nīmūheetwo gītīo, no ithuī nītūimītwo gītīo! ¹¹ Nginya ihinda rīrī ithuī tūrī tūtūrīte tūhūūtaga na tūkanyoota, na tūgatarūkirwo nī nguo, ningī nītūhūūrītwo mūno, o na tūgaikara tūtarī na mīcīi. ¹² Ningī nītūrutaga wīra na moko maitū tūrī na kīyo. Rīrīa twarumwo-rī, ithuī tūkarathima; na rīrīa twanyariirwo, tūkomīrīria; ¹³ o na rīrīa twacambio, tūcookagia ūhoro na ūhooreri. Nginya ihinda rīrī tūtuīkīte gīko gīa thī, tūgatuīka mahuti ma gūkū thī.

¹⁴ Ndīraandīka marūa maya nīguo ndīmūconore, no nīguo ndīmūtaare mūrī ta ciana ciakwa nyendete mūno. ¹⁵ O na mūngūkorwo mūrī na areri ngiri ikūmi thīnī wa Kristū, mūtirī na maithe maingī, nīgūkorwo thīnī wa Kristū Jesū ndāatuīkire ithe wanyu ūndū-inī wa Ūhorō-ūrīa-Mwega. ¹⁶ Nī ūndū ūcio ndamūthaitha mwīgerekanie na niī. ¹⁷ Nī ūndū wa gītūmi gīkī nīngūmūtūmīra Timotheo, mūrū wakwa ūrīa nyendete, na ūrīa mwīhokeku thīnī wa Mwathani. Nīekūmūririkania mūtūrīre wakwa thīnī wa Kristū Jesū, ūrīa ūringaine na ūrīa ndutanaga makanitha-inī kūndū guothe.

¹⁸ Amwe anyu nīmatuūkīte etīi, makona ta itarooka kūu kūrī inyuī. ¹⁹ No nīngūuka kūrī inyuī narua, akorwo nī kwenda kwa Mwathani, na hīndī īyo nīngatuūria ūrīa andū aya etīi maaragia, o hamwe na ūhoti ūrīa marī naguo. ²⁰ Nīgūkorwo ūthamaki wa Ngai ti ūhoro wa kwaria, no nī wa kūgīa na ūhoti. ²¹ Mūkwenda atīa? Ngūke kūrī inyuī na kīboko, kana njūke na wendo hamwe na roho wa ūhooreri?

5

Ingatai Mūndū ūcio Gītharia

¹ Nī ma ndeto nīiraario atī thīinī wanyu kūrī na ūtharia, na nī ūtharia mūthemba ūrīa ūtangīoneka o na kūrī andū arīa matetīkītie Ngai: Naguo nī atī ūmwe wanyu nīakomete na mūtumia wa ithe. ² Na inyuī mūgakenera ūndū ūcio! Gīthī mūtiagīirwo nīgūkorwo mūiyūrītwo nī kīha, nīguo mūndū ūcio wīkīte ūguo mūmūingate, ehere ngwatanīro-inī yanyu? ³ O na ndakorwo ndirī hamwe na inyuī kūu, ndī hamwe na inyuī thīinī wa roho, na nīndikītie gūtuūra mūndū ūcio wīkīte ūguo ciira, o ta ndī hamwe na inyuī. ⁴ Hīndī ūrīa mūrīkorwo mūnganīte thīinī wa ūtīwa ūrīa Mwathani witū Jesū, na nīi ndī hamwe na inyuī thīinī wa roho, o na hinya wa Mwathani witū Jesū ūrī ho-rī, ⁵ mūndū ūcio mūneanei kūrī Shaitani, nīgeetha mehia make ma kūmwīrī maniinwo, naguo roho wake ūkaahonokio mūtheny ūrīa wa Mwathani.

⁶ Mwīgaatho ūcio wanyu tī mwega. Kaī inyuī mūtooī atī ndawa nini ya kūimbia mīgate nītūmaga kīmere gīothe kīimbe? ⁷ Eheriai ndawa īyo ya kūimbia mīgate ūrīa ya tene biū nīguo mūtuūke kīmere kīerū gītarī na ndawa ya kūimbia, tondū ūguo nīguo mūtariī. Nīgūkorwo Kristū, o we gatūrūme gaitū ka Bathaka, nīarīkītie kūrutwo igongona. ⁸ Nī ūndū ūcio-rī, nītūkūngūire Gīathī, ti na ndawa īyo ya

tene ya kūimbia mīgate, īyo ya rūmena na ya waganu, no tūkūngūire na mūgate ūtarī na ndawa ya kūimbia, o guo mūgate wa wihokeku na wa ūhoro wa ma.

⁹ Nīndīmwandīkīre marūa-inī makwa ngamwīra mūtigage kūgīaga thiritū na andū arīa ahūūri maraya, ¹⁰ ūguo ti kuuga mweheranīre na andū a thī īno, arīa ahūūri maraya, kana arīa akoroku, kana arīa atunyani, o na kana arīa ahooi mīhianano. Mūngīka ūguo-rī, no mūkiumire gūkū thī. ¹¹ No rīu, ndīramwandīkīra nīguo mūtikagē thiritū na mūndū o na ūrīkū ūrīa wīitaga mūrū kana mwarī wa Ithe witū, no nī mūhūūri maraya, kana nī mūkoroku, kana nī mūhooi mīhianano kana nī mūndū wa gūcambania, o na kana nī mūrīu wa njoohi kana nī mūtunyani. Mūndū ta ūcio mūtikarīīanīre nake.

¹² Ūkīrī wīra wakwa gūciirithia arīa matarī a kanitha? Githī inyuū mūtikīagīrīirwo nīgūciirithia arīa marī a kanitha? ¹³ Ngai nīwe ūgaaciirithia arīa marī nja. “Ingatai mūndū ūcio mwaganu oime thīinī wanyu.”

6

Maciira Gatagatī-inī ka Andū Etīkia

¹ Kūngīkorwo kūrī mūndū ūmwe wanyu ūhītīirie ūrīa ūngī-rī, no akīgerie gūthīi kūrī andū arīa matetigīrīte Ngai nīguo mamatuithanie ciira, handū ha gūthīi mbere ya andū arīa aamūre? ² Kaī inyuū mūtooī atī andū arīa aamūre nīo magaatuīra andū a gūkū thī ciira? Na angīkorwo nī inyuū mūgaaciirithia andū a gūkū thī-rī, githī mūtikīrī na ūhoti wa gūtua maciira marīa manini?

³ Kaī inyuū mūtooī atī nī ithūi tūgaatuīra araika ciira? Ī maūndū ma mūtūrīre ūyū-rī, githī tūtiagīrīirwo nīkū-maciira makīria! ⁴ Nī ūndū ūcio kūngīkorwo na mūndū wanyu ūhītīrio maūndū-inī ta macio-rī, no mūthuure

o na andū matangītīka kanitha-inī matuīke a kūmūci-irithia! ⁵ Ndoiga ūguo nīguo ndīmūconore. Kwahoteka atīa atī thīnī wanyu gütirī mündū mūögī ūngihota gütuitthania etīkia eerī ciira mangīhītania? ⁶ No handū ha ūguo-rī, mūrū kana mwarī wa Ithe witū atwaraga ūrīa ūngī igooti-inī, na nī igooti-inī rīa arīa matetīkītie!

⁷ Gūkorwo mūrī na maciira gatagatī-inī kanyu nīkuonanīa atī nīmūhootetwo biū. Githī ti kaba mwītīkagīre gwīkwo ūrū? Githī ti kaba mwītīkagīre kūheenī?

⁸ Handū ha ūguo-rī, nīmūheenanagia na mūgekana ūrū, na acio mwīkaga ūguo-rī, nī ariū na aarī a Ithe wanyu.

⁹ Kaī inyuī mūtooī atī andū arīa aaganu matikagaya ūthamaki wa Ngai? Mūtikanaheeneke: Gütirī ahūrī maraya, kana ahooi mīhianano, kana itharia, kana arūme arīa metuaga ta aka, kana arūme arīa makomaga na arūme arīa angī, ¹⁰ kana aici, kana andū arīa akoroku, kana arīū, kana acambania, o na kana atunyani makaagaya ūthamaki wa Ngai. ¹¹ Na ūguo nīguo amwe anyu mwatarīi. No nīmwathambirio, na mūgītherio, na mūgītuuo athingu thīnī wa rītwa rīa Mwathani Jesū Kristū o na nī ūndū wa Roho wa Ngai witū.

Mehia ma Ūtharia

¹² “Niī ndirigīrīrio gwīka ūndū o wothe,” no ti ūndū o wothe ūrī kīguni. “Niī ndirigīrīrio gwīka ūndū o wothe,” no ndingīathwo nī ūndū o na ūrīkū. ¹³ “Irio nī cia nda na nda nī ya irio,” no Ngai nīagaciiniā cierī. Mwīrī ti wa kūhūthīrwo na ūmaraya, no nī wa gütungata Mwathani, nake Mwathani aathage mwīrī ūcio. ¹⁴ Ngai nīariūkirie Mwathani kuuma kūrī arīa akuū nī ūndū wa hinya wake, na o na ithuī nīagatūrīukia na hinya o ro ūcio. ¹⁵ Kaī inyuī mūtooī atī mīrī yanyu nī ciīga cia Kristū we mwene? Nī ūndū ūcio, no ngīoye ciīga icio cia Kristū nīguo ndīcinyiitthanie na mūmaraya? Kūroaga gūtuīka

ūguo! ¹⁶ Kaī inyuī mütooī atī mündū ūrīa wīnyiitithanagia na mūmaraya, matuīkaga mwīrī ūmwe nake? Nīgūkorwo nī kwīritwo atīrī, “Acio eerī magaatuīka mwīrī ūmwe.” ¹⁷ No mündū ūrīa wīnyiitithanagia na Mwathani atuīkaga ūmwe nake thīinī wa roho.

¹⁸ Úragírai mehia ma ūmaraya. Mehia marīa mangī mothe mekagwo nī mündū marī nja ya mwīrī wake, no mündū ūrīa ūhūraga ūmaraya-rī, nī mwīrī wake mwene ehagīria. ¹⁹ Kaī inyuī mütooī atī mīrī yanyu nī hekarū ya Roho Mūtheru ūrīa ūrī thīinī wanyu, ūrīa mwaheirwo nī Ngai? Inyuī mütirī anyu inyuī ene; ²⁰ inyuī mwagūrirwo na thogora. Nī ūndū ūcio-rī, tīiithagiai Ngai na mīrī yanyu.

7

Ūhoro wa Kūhikania

¹ Na rīrī, ha ūhoro wa maūndū marīa mwanyandīkīire marūa nī ūndū wamo, ngūmwīra atīrī: Nī wega mündū mūrūme kwaga kūhikania. ² No tondū wa ūrīa ūmaraya ūingīhīte-rī, o mündū mūrūme nīagīrīirwo nī kūgīa na mūtumia wake mwene, na mündū-wa-nja agīe na mūthuri wake mwene. ³ Mūthuuri nīagīrīirwo nī kūhingagīria mūtumia wake bata wake wa kīhiko, o nake mūtumia ahingagīrie mūthuuriwe bata wake. ⁴ Mūtumia ndangīathīra mwīrī wake mwene, tondū nī wake na mūthuriwe. Úguo no taguo mūthuuri atangīathīra mwīrī wake mwene, tondū nī wake na mūtumia wake. ⁵ Tigagai kūimana, o tiga rīrīa mūngīkorwo mūiguaniīre, naguo gūkorwo nī kwa ihinda, nīgeetha mūgīiage na ihinda rīa kūhooya. Thuutha ūcio no mūcooke hamwe rīngī, nīguo Shaitani ndakamūgerie tondū wanyu kūremwo kwīgīrīrīria. ⁶ Úhoro ūcio ndawaaria taarī rūūtha ngūheana, no ti gwathana ngwathana. ⁷ No nyende andū othe

mahaane ta ūrīa niī ndarii. No o mündū aheetwo kīheo gīake mwene kuuma kūrī Ngai; mündū ūmwe aheetwo kīheo gīkī, na ūrīa ūngī akaheo kīrīa kīngī.

⁸ Na rīrī, nī ūndū wa andū arīa matahikanītie na atumia a ndigwa, nguuga ūū: Nī wega maikare o ūguo matahikanītie, o ta ūrīa niī ndarii. ⁹ No angīkorwo mat-ingīhota kwīgirīrīria-rī, nīmahike na mahikanie, tondū nī kaba kūhikania gūkīra gūikara makīhīahīaga.

¹⁰ Kūrī andū arīa mahikīte na makahikania-rī, ng-wathana ūū, no ti niī, nī Mwathani ūgwathana: Mūtumia ndakanatigane na mūthuuriwe. ¹¹ No aangīka ūguo-rī, nīagīkare atarī mūhiku, kana akorwo ti ūguo, acookerere mūthuuriwe. Ningī mūthuuri ndakanaingate mūtumia wake.

¹² Nī ūndū wa acio angī nguuga ūū, no nī niī ndīroiga, ti Mwathani: Angīkorwo mūrū wa lthe witū arī na mūtumia ūtetīkītie, na mūtumia ūcio etīkīre matūūranie-rī, nīatige kūmūngata. ¹³ Nake mūtumia angīkorwo arī na mūthuuri ūtetīkītie, na mūthuuri ūcio etīkīre matūūranie-rī, nīatige kūmūngata. ¹⁴ Nīgūkorwo mūthuuri ūrīa ūtetīkītie nīatheretio nī ūndū wa mūtumia wake, nake mūtumia ūrīa ūtarī mwītīkia nīatheretio nī ūndū wa mūthuuri wake mwītīkia. Kūngīaga gūtuīka ūguo-rī, ciana cianyu no ituīke ti theru, no ūrīa kūrī rīu nī atī nī theru.

¹⁵ No rīrī, mündū ūcio ūtetīkītie angīthīi-rī, nīarekwo athīi. Nīgūkorwo mündū mūrūme, kana mündū-wa-nja ūrīa wītīkītie ti muohe nī ūhoro ta ūcio; Ngai atwītīte tūtūūranagie na thayū. ¹⁶ Wee mūtumia-rī, ūūi atīa kana nīwe ūkaahonokia mūthuuri waku? O na wee mūthuuri-rī, ūūi atīa kana nīwe ūkaahonokia mūtumia waku?

¹⁷ No rīrī, mündū o mündū nīaikare mūtūūrīre ūrīa Mwathani aamūgaīire, o ūrīa Ngai aamwītīire. Ūyū nīguo watho ūrīa ngwatha makānītha mothe. ¹⁸ Mündū angīkorwo eetirwo arī mūruu-rī, nīatige gūikara ta atarī

mūruu. Mündū ūrīa ūtaarī mūruu rīrīa eetirwo nīatige kūrua. ¹⁹ Kūrua gūtirī bata; o na kwaga kūrua gūtirī bata. Ūndū ūrīa ūrī bata nī kūmenyerera maathani ma Ngai. ²⁰ O mündū nīaikarage o ūrīa aatarī rīrīa Ngai aamwītire. ²¹ Wee warī ngombo rīrīa wetirwo? Ūndū ūcio ndūgagūtange, no korwo wahota kuona njīra ya kuuma ūkombo-inī-rī, gerera yo. ²² Nīgūkorwo mündū ūrīa warī ngombo rīrīa Mwathani aamwītire-rī, ūcio nī mündū wa Mwathani ūtarī ngombo; ningī no taguo, ūrīa warī mündū muohore rīrīa Mwathani aamwītire-rī, ūcio nī ngombo ya Kristū. ²³ Inyuī mwagūrirwo gorō; mūtigatuīke ngombo cia andū. ²⁴ Ariū na aarī a Ithe witū, o ūndū ūrīa mündū eehokeirwo nī Ngai-rī, nīaikarage o ūguo ūndū ūcio Ngai aamwītīre.

²⁵ Rīu-rī, ūhoro wīgiī airītu nī ūyū: Ndirī na watho uumīte kūrī Mwathani, no nīngūheana itua rīakwa ta mündū mwīhokeku nī ūndū wa kūiguīrwo tha nī Mwathani. ²⁶ Nī ūndū wa mathīna ma mahinda maya-rī, nguona arī wega mūikarage o ūrīa mündū atariī. ²⁷ Wee nīūhikanītie? Ndūkaingate mūtumia waku. Wee nawe hihi ndūhikanītie? Tiga kūhikania. ²⁸ No ūngūhikanītie-rī, wee ndwīhītie; o na mūirītu angūhika-rī, o nake ndehītie. No andū arīa marahika kana makahikania-rī, nīmarīonaga mathīna maingī mūtūrīre-inī ūyū, na nīmo ndīrenda kūmūrigīrīria.

²⁹ Ūndū ūrīa ndīrenda kuuga, ariū na aarī a Ithe witū, nī atī ihinda nī inini. Kuuma rīu andū arīa marī na atumia nī kwagūrīire maikarage ta matarī nao; ³⁰ arīa maracakaya nīmaikarage ta mataracakaya; nao arīa makenete nīmaikarage ta matakenete; o na arīa mekūgūra indo, nīmaikarage ta matarī kīndū marī. ³¹ nao arīa mahūthagūra indo cia thī ūno, nīmaikarage ta matohanītio nacio. Nīgūkorwo ūrīa thī ūno ihaana rīu-rī, nīgūthira

ĩrathira.

³² Niĩ ingienda inyuĩ mūikarage mūtegwitanga. Mündũ ūrĩa ūtahikanitie etangaga na maündũ ma Mwathani, na eciiragia o ūrĩa angikenia Mwathani. ³³ No mündũ ūrĩa ūhikanitie etangaga na maündũ ma gükü thĩ, na eciiragia o ūrĩa angikenia mütumia wake, ³⁴ naguo wendi wa ngoro yake nīmūgayukanu. Mündũ-wa-nja ūtarĩ mühiku kana mūiritu etangaga na maündũ ma Mwathani: Muoroto wake nī kwīheana harĩ Mwathani mwīrī na roho. No mütumia mühiku etangaga na maündũ ma thĩ ĩno, na eciiragia o ūrĩa angikenia mūthuuriwe. ³⁵ Ndīramwarĩria maündũ maya nīgeetha mūgunike, ti atĩ nīguo ndīmūrigirīrie, no nīgeetha mūikarage na mīthiire ūrĩa yagīriire, mwīheanite biū harĩ Mwathani mūtekūgu-ucirīrio nī maündũ mangī.

³⁶ Mündũ o wothe angiona atĩ nīarahitĩria mūiritu ūrĩa orītie, nake mūiritu ūcio akorwo matukū make ma ūiritu wake nīmarahituka-rĩ, mündũ ūcio angīigua nīagīriirwo nī kūhikania-rĩ, nīke o ūguo ekwenda. Ti kwīhia ekwīhia. Nīmagīriirwo mahikanie. ³⁷ No rīrī, ūrĩa ūtuñte na ngoro yake atekūringirīrio, no nīwe mwene wīyendeire, na agatua itua atĩ ndekūhikia mūiritu ūcio-rĩ, mündũ ūcio o nake nīekite ūrĩa kwagīriire. ³⁸ Nī ūndū ūcio-rĩ, mündũ ūrĩa ūhikagia mūiritu ūrĩa orītie nīekaga ūrĩa kwagīriire, no ūrĩa ūngīaga kūmūhikia nīekaga wega makīria.

³⁹ Mütumia nīohanitio na mūthuuriwe rīrīa rīothe mūthuuriwe arī muoyo. No mūthuuriwe angīku, nīmuohore na no ahikire mündũ o ūrĩa angienda, no mündũ ūcio no nginya akorwo nīetikītie Mwathani. ⁴⁰ No itua rīakwa nī atīrī, mütumia ūcio angīaga kūhika rīngī, no akorwo arī na gīkeno makīria. Na ngwīciiria atĩ niĩ o na niĩ ndī na Roho wa Ngai.

Irio Irutīirwo Mīhianano

¹ Na rīrī, ūhoro wa irio iria ikoragwo irutīirwo mīhianano-rī, nītūū atī ithuothe tūrī na ūmenyo ūhoro-inī ūcio. Ūmenyo nītūmaga mūndū etūugīrie, no wendo nī gwaka wakaga. ² Mūndū ūrīa wīciiragia atī nīoī ūndū-rī, ndooī ūndū ūcio wega ta ūrīa aagīrīirwo nī kūumenya. ³ No mūndū ūrīa wendete Ngai, ūcio nīwe ūūio nī Ngai.

⁴ Nī ūndū ūcio, ha ūhoro ūkonīi kūrīa irio iria irutīirwo mīhianano-rī, nītūū atī gūkū thī mūhianano nī kīndū gīa tūhū, na atī gūtīri Ngai ūngī tiga o ūrīa ūmwe. ⁵ Tondū o na kūngīkorwo nī kūrī indo ciitagwo ngai, irī kūrīa igūrū kana irī gūkū thī-rī, amu ti-itherū nī kūrī na “ngai” nyīngī na “aathani” aingī, ⁶ no harī ithuī-rī, Ngai no ūmwe, na nīwe Ithe witū, na indo ciathe ciōimire kūrī we na tūtūrīaga muoyo nī ūndū wake; na kūrī na Mwathani o ūmwe, nake nīwe Jesū Kristū, o we ūrīa indo ciathe ciagīire nī ūndū wake, na nowe ūtūtūrīaga muoyo.

⁷ No ti andū othe mooī ūguo. Andū amwe nī ūndū wa ūrīa matūrīte mamenyerete mīhianano, o na hīndī ūrīa mekūrīa irio ta icio meciiragia atī nīrūtīirwo mūhianano, na tondū thamiri ciao itīri hinya-rī, makanyiitwo nī thaahu. ⁸ No irio iria tūrīaga itingītūma tūkuhīrīrie Ngai; tūtingīthūkio nī kwaga gūcīrīa, na tūtingīagīrīo nīgūcīrīa.

⁹ O na kūrī ūguo-rī, menyereraī atī wīyathi ūcio wanyu ndūgatuīke mūhīnga kūrī arīa matarī na hinya. ¹⁰ Nīgūkorwo mūndū o wothe ūrī na thamiri ītarī na hinya, angīmuona inyuī mūrī na ūmenyo ūyū mūkīrīra irio thīnī wa hekarū ya mūhianano-rī, githī ndangīumīrīria arīe kīrīa kīrūtīirwo mīhianano? ¹¹ Nī ūndū ūcio-rī, mūrū kana mwarī wa Ithe witū ūcio thamiri yake ītarī na hinya, o ūcio Kristū aakuīrīire-rī, agathūkio nī ūmenyo wanyu. ¹² Hīndī ūrīa mwehīria ariū na aarī a Ithe witū na njīra īyo,

na mūgatiihia thamiri ciao icio itarī hinya-rī, nī Kristū mwehīria. ¹³ Nī ūndū ūcio, angīkorwo kīrīa ndīrarīa no gītūme mūrū kana mwarī wa lthe witū agwe mehia-inīrī, ndikīagīrīrwo nī kūrīa nyama rīngī, nīguo ndigatūme agwe.

9

Maūndū marīa Maagīriire Mūtūmwo

¹ Githī nī ndirī na wīyathi? Githī nī ndirī mūtūmwo? Githī nī ndionire Jesū Mwathani witū? Anga inyuī mūtīrī maciaro ma wīra wakwa thīinī wa Mwathani? ² O na angīkorwo andū arīa angī mationaga ta ndī mūtūmwo-rī, ti-itherū nī harī inyuī ndī mūtūmwo! Nīgūkorwo nī inyuī kīmenyithia kīa ūtūmwo wakwa thīinī wa Mwathani.

³ Gwītetera gwakwa harī arīa manjiirithagia nī gūkū: ⁴ Githī ithuī tūtīrī na kīhooto gīa kūrīa na kūnyua? ⁵ Githī ithuī tūtīrī na kīhooto kīa mūndū gūtwarana rūgendo-inī na mūtumia wake mwītīkia, o ta ūrīa atūmwo arīa angī, na ariū a nyina na Mwathani, o na Kefa mekaga? ⁶ Kana no nī tūrī na Baranaba arī o nginya tūrutage wīra nīguo tuone ūteithio witū?

⁷ Nūū ūtungataga ta mūthigari na akeerīha na indo ciake we mwene? Nī mūndū ūrīkū ūhaandaga mūgūnda wa mīthabibū na ndarīe thabibū cia mūgūnda ūcio? Ningī-rī, nī kūrī mūndū ūrīithagia rūrūrū na ndanyue iria rīa rūrūrū rūrū? ⁸ Ndīraaria ūhoro ūyū ndī na meciiria ma ū-mūndū tu? Githī Watho o naguo nduugīte o ūguo?

⁹ Nīgūkorwo nī kwandikītwo watho-inī wa Musa atīrī, “Ndūkanohe ndegwa kanua hīndī ūrīa ūkūranga ngano ūkīmīhūura.” Ngai akiuga ūguo-rī, nī ndegwa aracaāira?

¹⁰ Ti-itherū oigaga ūguo nī ūndū witū, githī tīguo? ūni, ūndū ūyū waandīkirūo nī ūndū witū, tondū ūrīa mūrīmi ekūrīma, nake mūhūūri ngano amīhūūrage-rī, nī

kwagīriire mekage ūguo marī na kīrīgīrīro atī nīmaka-gayana magetha. ¹¹ Tūngīkorwo ithuī nītūhaandīte mbeū ya kīroho thiinī wanyu-rī, kaī akīrī ūndū mūnene ithuī tūngīgetha indo cia gūtūuria mwīrī kuuma kūrī inyuī? ¹² Angīkorwo andū angī marī na kīhooto gīa gūteithio nī inyuī-rī, ithuī githī tūtikīagīrīrwo nīgūteithio makīria?

No ithuī tūtiahūthīrire kīhooto kīu. Handū ha ūguo-rī, nī gūkirīrīria tūkiragīrīria ūndū o wothe nīguo tūtikae kūhīngīca Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Kristū. ¹³ Kaī inyuī mū-toō atī andū arīa marutaga wīra thiinī wa hekarū maru-taga irio ciao kuuma kūu hekarū, nao arīa matungataga kīgongona-inī magayanaga kīrīa kīrūtīwo kīgongona-inī? ¹⁴ O ta ūguo-rī, Mwathani nīathanīte atī arīa mahun-jagia Ūhoro-ūrīa-Mwega nīmagīrīrwo kuonaga gīa kū-matūuria kuuma kūrī Ūhoro-ūrīa-Mwega.

¹⁵ No nī ndirī ndaahūthīira kīhooto o na kīmwe gīa cio. Ningī ndiraandīka ūhoro ūyū ndī na kīrīgīrīro atī nīmūkūnjīka maūndū ta macio. Nī kaba ngue gūkīra mūndū o naū agirie ndīrahīre ūndū ūcio. ¹⁶ No rīrī, ndingīhota kwīraha rīrīa ngūhunjia Ūhoro-ūrīa-Mwega, nīgūkorwo nīhatagīrīrio mūno ndīūhunjie. Na nī in-gīaga kūhunjia Ūhoro-ūrīa-Mwega kaī ndagīa na haaro-ī! ¹⁷ Ingīhunjia nī ūndū wa kwīyendera-rī, ndaheo mū-caara; no angīkorwo ti na ūndū wa kwīyendera-rī, nī no kūhingia ndīrahingia ūndū ūrīa ndīhokeirwo. ¹⁸ Hakīrī ūguo-rī, mūcaara wakwa ūkīrī kī? Nī atīrī: Atī harī ūhoro wa kūhunjia Ūhoro-ūrīa-Mwega-rī, hunjagie tūhū itekūrīhwo, na nī ūndū ūcio njage gwītagia kīhooto gīakwa rīrīa ngūhunjia Ūhoro-ūrīa-Mwega.

¹⁹ O na gūtuīka ndī muohore na ndirī ngombo ya mūndū-rī, nī ndītuaga ngombo ya o mūndū wothe, nīguo nguucīrīrie andū aingī o ta ūrīa kwahoteka. ²⁰ Kūrī

Ayahudi ndaatuïkire ta Müyahudi nîguo nguucagîrîrie Ayahudi. Na kûrî arîa marî rungu rwa watho-rî, ndaatuïkire ta mündü ürî rungu rwa watho, o na gûtuïka niî mwene ndirî rungu rwa watho, nîguo nguucagîrîrie arîa marî rungu rwa watho. ²¹ Kûrî arîa matarî watho-inî-rî, ndaatuïkire ta mündü ûtarî watho-inî ûcio, o na gûtuïka ndirî muohore kuuma kûrî watho wa Ngai, no ndî watho-inî wa Kristû, nîguo nguucagîrîrie arîa matarî watho-inî ûcio. ²² Kûrî arîa matarî hinya-rî, ndaatuïkire ta itarî hinya nîguo nguucagîrîrie arîa matarî hinya. Nduïkite maündü mothe kûrî andû othe nîgeetha kûngîhoteka na njîra ciothe ngerie kûhonokia amwe ao. ²³ Njîkaga maündü maya mothe nî ûndü wa Ühoro-ûrîa-Mwega, nîgeetha ngaagaîrwo irathimo ciaguo.

²⁴ Kaî inyuîi mûtooî atî andû arîa mahîtahîtanaga ihenya-inî mahanyûkaga othe, no rîrî, no ûmwe wao ûheagwo kîheo? Kîhanyûkei na njîra îrîa îngîtûma mûkaaheo kîheo.* ²⁵ Mûndü o wothe ürîa ühîtahîtanaga thînî wa mathako-rî, ehataga na akemenyeria maündü-inî mothe hatarî itherû. Mekaga ûguo nîguo maheo thûmbî îtarî ya gûtûûra; no ithuîi twîkaga ûguo nîguo tûkaaheo thûmbî ya gûtûûra nginya tene. ²⁶ Nî ûndü ûcio-rî, niî ndihanyûkaga ta mûndü ûttooî gitûmi gîa kûhanyûka; na ndirûaga ta mûndü ügûükia ngundi ciake o ûguo tûhû. ²⁷ Aca, nî mwîrîi wakwa hûûraga ngaûtua ngombo yakwa, nîgeetha ndaarîkia kûhunjîria andû arîa angî-rî, niî mwene ndikanatuïke wa kûregwo nyimwo kîheo.

---

* ^{9:24} Andû a Korinitho nîmamenyerete mahenya mathako-inî marîa moikaine ta Isimithiani. Mûhootani aaheagwo ihûa rîa gitîiûrûrî.

Ũrutani kuuma Mütūürřre wa Isiraeli

¹ Na rřrř, ariü na aarř a Ithe witü, ndikwenda mükorwo müttooř ūndü ūyü, atř maitü ma tene othe maa-tongoragio nř itu, na atř othe nřmaringire iria. ² Othe nřmabatithirio matuïke andü a Musa marř rungu rwa itu rřu, o na marř iria-inř rřu. ³ Na othe maarřaga irio o imwe cia křiroho, ⁴ na maanyuuaga maař o mamwe ma křiroho; nřgükorwo maanyuire kuuma rwaro-inř rwa ihiga rwa křiroho rřrřia rwatwaranaga nao, naruo rwaro rřu rwarř Kristř. ⁵ O na křrř ūguo-rř, aingř ao matiigana gükenia Ngai; nacio ciimba ciao ikřhurunjwo werř-inř.

⁶ Na rřrř, maündü macio meekikire marř ta cionereria, nřgeetha ngoro ciitü itikeriririe gwika maündü mooru ta macio meekire. ⁷ Mütigatuïke ahooi mřhianano, ta ūrřia amwe ao maatarii; o ta ūrřia kwandikřtwo atřrř: “Andü acio magřkara thř křrřia na křnyua, magřcookaa magřükřira křina na gwikenia.” ⁸ Ningř tütikahüüre ūmaraya, ta ūrřia amwe ao meekire, nao magřkua andü ngiri mřrongo ūrři na ithatü mřthenya ūmwe. ⁹ O na ningř tütikanagerie Mwathani, ta ūrřia amwe ao meekire, nao makřniinwo nř nyoka. ¹⁰ Na mütikae güteta, ta ūrřia amwe ao meekire, nao makřüragwo nř mřraika ūrřia mřniinani.

¹¹ Maündü macio meekikire křrř o marř cionereria, na makřandikwo marř ma gütükana, ithuř tükinyřiřwo nř křhingio kwa mahinda. ¹² Nř ūndü ūcio, ūngřira nřrřugamřte wega-rř, menyerera ndřkae křgřua! ¹³ Mütirř mwagerio na magerio mangř tiga o marřia makoraga andü. Nake Ngai nřmwřihokeku; ndangřtikřira mřgerio na mage-rio marřia mütangřhota gwřtiřia. No rřrřia mřkřgerio-rř, nřarřmuonagřrřia njřra ya křrřia nřguo mřhotage gwřtiřia magerio macio.

Maruga ma Mřhianano, na Gřathř křa Mwathani

¹⁴ Nī ūndū ūcio, arata akwa endwa, ūragīrai ūhoro wa kūhooya mīhianano. ¹⁵ Ndīraarīria andū oogī; mwīkūūranīrei ūrīa ndīroiga. ¹⁶ Gīkombe gīa gūcookia ngaatho kīrīa tūcookagia ngaatho nī ūndū wakīo-rī, githī ti kūgwatanīra thakame ya Kristū?* Na githī mūgate ūrīa twenyūraga ti kūgwatanīra mwīrī wa Kristū? ¹⁷ Na tondū mūgate ūcio nī ūmwe-rī, ithuī, o na tūrī aingī, tūrī o mwīrī ūmwe, nīgūkorwo ithuī othe tūrīaga mūgate o ūcio ūmwe.

¹⁸ Ta mwīcūranieie ūhoro wa andū a Israeli: Arīa marīīaga irio cia igongona-rī, githī matigwatanagīra kīgongona kū? ¹⁹ Ndīrenda kuuga atīa? Atī kīrīa kīrutīirwo mūhianano nī kīndū kūrī, kana atī mūhianano guo mwene nī kīndū kūrī? ²⁰ Aca! Ūrīa ndīroiga nī atī magongona ma andū arīa matarī na ūngai marutagīrwo ndaimono, na ti Ngai, na ndikwenda mūgīe ngwatanīro na ndaimono. ²¹ Mūtingīhota kūnyuīra gīkombe kīa Mwathani, na mūnyuīre gīkombe kīa ndaimono o nakīo; mūtingīhota kūgwatanīra metha-inī ya Mwathani, na mūgwatanīre metha-inī ya ndaimono. ²² Kaī tūrageria kwarahūra ūiru wa Mwathani? Kaī tūrī na hinya kūmūkīra?

Wīyathi wa Mūndū ūrīa Wītīkītie

²³ “Niī ndirigīrīirio gwīka ūndū,” no ti ūndū o wothe ūrī na kīguni. “Niī ndirigīrīirio gwīka ūndū,” no ti ūndū o wothe ūrī na uumithio. ²⁴ Gūtīrī mūndū wagīrīirwo nīgūcaragia maūndū ma kwīguna we mwene, no nīacaragie maūndū ma kūguna andū arīa angī.

²⁵ Rūīagai kīrīa gīothe kīendagio thoko-inī ya nyama mūtekwīyūria ciūria nī ūndū wa mwīcuuko wa thamiri,

---

* 10:16 Gīkombe gīa gūcookia ngaatho kīarī kīmwe gīa ikombe iria Ayahudi maanyuuaga hīndī ya Bathaka.

²⁶ nīgūkorwo, “Thī nī ya Mwathani, na kīrīa gīothe kīrī thīnī wayo.”

²⁷ Mündū ūtarī mwītikia angīmwīta mūkarie irio gwake, na inyuī mūkorwo nī mūkwenda gūthīi-rī, rīa irio ciothe iria mūngīheo mūtekwīyūria ciūria cia mwīcuuko wa thamiri. ²⁸ No mündū angīmwīra atīrī, “Irio ici irutītwo irī igongona,” mūtigacirīe, nī ūndū wa mündū ūcio wamwīra ūguo, o na nī ūndū wa mwīcuuko wa thamiri; ²⁹ ngiuga ūguo ti thamiri yaku ndagweta, no nī thamiri ya mündū ūcio ūngī. Nī ūndū-rī, wīyathi wakwa ūgūciirithio nīkī nī ūndū wa thamiri ya mündū ūngī? ³⁰ Ingīrīanīra irio na andū angī ndī na ngaatho-rī, nī kīi gīgūtūma njambio nī ūndū wa kīndū kīu njokeirie Ngai ngaatho nī ūndū wakīo?

³¹ Nī ūndū ūcio, rīrīa mūkūrīa kana rīrīa mūkūnyua, o na kana mūgīka ūndū o wothe-rī, wīkagei nī ūndū wa kwenda kūgoocithia Ngai. ³² Tigai gwīka ūndū ūngīhīngithia mündū, arī Mūyahudi, kana arī Mūyunani, o na kana ūhīngithie kanitha wa Ngai, ³³ o ta ūrīa niī ngeragagia gūkenia andū othe na njīra o yothe. Nīgūkorwo ndicaragia ūndū wa kwīguna niī mwene, no njaragia ūrīa ingīguna andū aingī, nīguo mahonoke.

11

¹ Mwīgerekaniei na niī, ta ūrīa ndīgerekaganagia na Kristū.

Ūndū ūrīa Wagīrīire Hīndī ya Mahooya

² Nīngūmūgaathīrīria nī ūndū wa kūndirikana maūndū-inī mothe, na nī ūndū wa gūtūūra mūrūmītie morutani macio, o ta ūrīa ndaamūrutire.

³ Rīu-rī, nīngwenda mūmenye atī mūtwe wa mündū mūrūme o wothe nī Kristū, na mūtwe wa mündū-wa-nja nī mündū mūrūme, na mūtwe wa Kristū nī Ngai. ⁴ Mündū

mûrûme o wothe ūrĩa ūhooyaga kana akaratha ehum-bîrîte mûtwe-rî, nî mûtwe wake aconorithagia. ⁵ Nake mûndû-wa-nja o wothe ūrĩa ūhooyaga kana akaratha atahumbîrîte mûtwe wake-rî, nî mûtwe wake aconorithagia, tondû ūguo no ūndû ūmwe na kwenjwo. ⁶ Angîkorwo mûndû-wa-nja ndekûhumbîra mûtwe wake-rî, nîakîenje njuîrî yake; na angîkorwo kûrengarenga njuîrî kana kwenjwo nî ūndû wa gûconora mûndû-wa-nja-rî, nîakîhum-bîre mûtwe. ⁷ Mûndû mûrûme ndaagîrîirwo nîkûhumbîra mûtwe wake, kuona atî nîwe mûhianîre wa Ngai, na nî riiri wa Ngai; no mûndû-wa-nja nîwe riiri wa mûndû mûrûme. ⁸ Nîgûkorwo mûndû mûrûme ndoimire harî mûndû-wa-nja, no nî mûndû-wa-nja woimire harî mûndû mûrûme. ⁹ Mûndû mûrûme-rî, tiwe wombirwo nî ūndû wa mûndû-wa-nja, no nî mûndû-wa-nja wombirwo nî ūndû wa mûndû mûrûme. ¹⁰ Nî ūndû wa gitûmi gîkî-rî, mûndû-wa-nja agîrîirwo nîgûkorwo na rûûri mûtwe rwa kuonania atî nî wa gwathwo nî ūndû wa araika.

¹¹ No ningî-rî, thîinî wa Mwathani, mûndû-wa-nja ndeiganîtie mûndû mûrûme atarî ho, nake mûndû-mûrûme ndeiganîtie mûndû-wa-nja atarî ho. ¹² O ta ūrĩa mûndû-wa-nja oimire harî mûndû mûrûme-rî, no taguo mûndû-mûrûme aciaragwo nî mûndû-wa-nja. No rîrî, indo ciothe ciumaga kûrî Ngai. ¹³ Ta tuai arî inyuî: Nî kwagîrîire mûndû-wa-nja kûhooya Ngai atehumbîrîte mûtwe? ¹⁴ Kaî maûndû ma ndûire matamûrutaga atî mûndû-mûrûme gûkorwo arî na njuîrî ndaaya nî ūndû wa kûmûconorithia, ¹⁵ no mûndû-wa-nja gûkorwo na njuîrî ndaaya, ûcio nî riiri wake? Nîgûkorwo aheetwo njuîrî ndaaya arî kîndû gîa kûmûhumbîra. ¹⁶ Angîkorwo kûrî na mûndû ūrî na ngarari na ūhoro ūyû-rî, nîamenye atî ithuî tûtirî mûtugo ūngî, o na makanitha ma Ngai matirî mûtugo ūngî.

Irio cia Mwathani

¹⁷ Ühoro-inĩ ūrĩa ngūmūtaarĩria rĩu-rĩ, ndirĩ na ūndū wa kũmūgaathĩra, nīgūkorwo kūngana kwanyu ti gwa kūmūguna no nĩ gwa kūmūthükia. ¹⁸ Ūndū wa mbere, njiguaga atĩ rĩrĩa muongana ta kanitha, nīkūgīaga na nyamūkano gatagatĩ kanyu, na ūhoro ūcio ndingīaga gwītikia ūmwe waguo. ¹⁹ Hatarĩ nganja gūtingīaga kūgīa na ngarari gatagatĩ-inĩ kanyu cia kuonania arĩa anyu metikīrikite nĩ Ngai. ²⁰ Rĩrĩa muongana hamwe, ti Irio cia Mwathani mūrīiaga, ²¹ nīgūkorwo rĩrĩa mūkūrĩa, o mūndū athiiaga na mbere kūrĩa ategweterera ūrĩa ūngī. Ūmwe aikaraga ahūtiĩ, nake ūrĩa ūngī agaikara arīitwo. ²² Kaĩ mūtarĩ mīciĩ mūngīrīira na mūnyuïre kuo? Kana nĩ kanitha wa Ngai mūnyararite na mūkenda gūconoraga arĩa matarĩ kīndū? Ngūkīmwīra atĩa? No ndikīmūgaathīrīrie nĩ ūndū wa ūhoro ūcio? Aca, ndingīmūgaathīrīria!

²³ Nīgūkorwo ūhoro ūrĩa ndaamūkīrire kuuma kūrī Mwathani noguo ndaamūkinyīirie: Mwathani Jesū, ūtukū ūrĩa aakunyanīirwo, nīooire mūgate, ²⁴ na aarīkia gūcookia ngaatho,* akīwenyūranga, akiuga atīrī, “Ūyū nĩ mwīrī wakwa, ūrĩa ūheanītwo nĩ ūndū wanyu; īkagai ū ūnīguo mūndirikanage.” ²⁵ Ningī o ūndū ūmwe, thuutha wa kūrĩa irio, akīoya gīkombe, akiuga atīrī, “Gīkombe gīkī nĩ kīrīkanīro kīrīa kierū thīnī wa thakame yakwa; īkagai ū ū, rīrīa rīothe mūrkīnyuuagīra, nīguo mūndirikanage.” ²⁶ Nīgūkorwo rīrīa rīothe mūkūrīa mūgate ūyū na mūkanyuīra gīkombe gīkī-rī, nīkuumbūra mūkuumbūra gūkua kwa Mwathani o nginya hīndī ūrīa agooka.

²⁷ Nī ūndū ūcio, mūndū o wothe ūkūrīa mūgate ūcio kana akanyuīra gīkombe kīu kīa Mwathani ūrīa

---

* 11:24 Warī mūtugo wa Ayahudi gūcookia ngaatho mbere ya kūrīa irio.

gūtaagīrīire-rī, nī kwīhia ehīirie mwīrī na thakame ya Mwathani. ²⁸ Mūndū nīambage gwītuīria mbere ya kūrīa mūgate ūcio na kūnyuīra gīkombe kīu. ²⁹ Nīgūkorwo mūndū ūrīa wothe ūrīaga na akanyua ategūkūūrana mwīrī wa Mwathani, nī ituīro rīake we mwene etuagīra. ³⁰ Kīu nīkīo gītūmīte aingī anyu moorwo nī hinya, na marūare, na amwe anyu nīmarīkītie gūkua. ³¹ No tūngītuīra ciira ithuī ene, tūtingītuīka a gūciirithio. ³² Hīndī ūrīa tūgūtuīrwo ciira nī Mwathani-rī, nīkūherithio tūheritha-gio nīgeetha tūtikae gūtuīrwo ciira hamwe na thī.

³³ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū, rīrīa mūn-ganīte mūrīanīre-rī, etanagīrīrai. ³⁴ Angīkorwo mūndū nīahūūtī-rī, agīrīrwo nī kūrīa irio gwake mūciī, nīgeetha rīrīa muongana gūtikagīe ūhoro wa gūtuīrwo ciira.

Nīngaheana ūhoro wa maūndū macio mangī rīrīa ngooka.

12

Iheo cia Roho Mūtheru

¹ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, ha ūhoro wa iheo cia kīroho-rī, ndikwenda mūikare mūrigītwo nīguo.

² Inyuī nīmūūī atī hīndī ūrīa mūteetīkītie Ngai, nīmwagu-ucagīrīrio na mūkerekero kūrī mīhianano ītangīaria. ³ Nī ūndū ūcio ngūmwīra atī, gūtīrī mūndū waragia ahotithī-tio nī Roho wa Ngai ūngiuga atīrī, “Jesū aronyiitwo nī kīrumi,” na gūtīrī mūndū ūngīhota kuuga atīrī, “Jesū nī Mwathani,” atatongoretio nī Roho Mūtheru.

⁴ Na rīrī, iheo iria iheanagwo nī mīthembā mīthembā, no Roho ūrīa ūciheanaga no ūmwe. ⁵ O na njīra cia gūtungata nī mīthembā mīthembā, no Mwathani ūrīa ūtungatagwo no ūmwe. ⁶ Ningī kūrī mīrūtīre ya wīra mīthembā mīthembā, no Ngai no ūmwe ūrīa ūhotithagia maūndū mothe gwīkīka thīnī wa andū othe.

⁷ Na rīrī, o mündū nīaheagwo ūndū wa kuonania atī arī na Roho, naguo ūndū ūcio nī wa kūguna andū othe. ⁸ Roho ūcio nīwe ūheaga mündū ūmwe ndūmīrīri ya ūūgī, na ūngī akaheo ūmenyo nī Roho o ro ūcio, ⁹ nake ūngī akaheo wītīkio nī Roho o ro ūcio, na ūngī akaheo iheo cia kūhonania nī Roho o ro ūcio, ¹⁰ nake ūngī akaheo hinya wa kūringa ciama, na ūngī akaheo ūrathi, na ūngī akaheo gūkūrana maroho, na ūngī akaheo kwaria na thiomi mīthembā mīthembā, ningī ūngī akaheo ūhoti wa gūtaūra thiomi icio. ¹¹ Maündū macio mothe nī wīra wa Roho o ro ūcio ūmwe, nake agayagīra o mündū o ūrīa ekwenda.

Mwīrī ūmwe ūrī Cīga Nyingī

¹² Mwīrī wa mündū nī ūmwe, o na gwatuīka ūrī cīga nyigī; ningī o na gwatuīka cīga ciaguo ciothe nī nyigīrī, ciothe no mwīrī o ūmwe. Ūguo noguo Kristū atariī. ¹³ Nīgūkorwo ithuothe twabatithirio na Roho ūmwe tūgītuīka a mwīrī ūmwe, o na tūrī Ayahudi kana tūrī Ayunani, tūrī ngombo o na kana tūtarī ngombo, na ithuothe tūkīnyuthio Roho o ro ūcio ūmwe.

¹⁴ Na rīrī, mwīrī ndūkoragwo na kīga kīmwe, no nī wa cīga nyigī. ¹⁵ Kūgūrū kūngiuga atī, “Tondū ti nī guokorī, ndirī wa mwīrī ūyū,” Ūndū ūcio ndūngītūma gūtige gūtuīka kīga kīa mwīrī ūcio. ¹⁶ Nakuo gūtū kūngiuga atī, “Tondū ti nī riitho-rī, ndirī wa mwīrī ūcio,” nī ūndū wa gūtūmi kīu gūtingītīga gūtuīka kīga kīa mwīrī ūcio. ¹⁷ Mwīrī wothe ūngīkorwo no riitho-rī, kūigua tūngīiguaga na kī? Mwīrī wothe ūngīkorwo no gūtū-rī, kūnungīra tūngīnungagīra na kī? ¹⁸ No ūrīa kūrī, nī atī Ngai nī eekīrire cīga ciothe thīinī wa mwīrī, agīcīkīra o ta ūrīa eendaga ciikare. ¹⁹ Cīga ciothe ingītuīka nī kīga kīmwe-rī, mwīrī naguo ūngīkorwo ha? ²⁰ Ūrīa kūrī nī atī cīga nī nyigī, no mwīrī nī ūmwe.

²¹ Riitho rītingīhota kwīra guoko atīrī, “Niī ndirī na bata nawe!” Naguo mūtwe wīre magūrū atīrī, “Niī ndirī na bata na inyui!” ²² Handū ha ūguo-rī, ciīga cia mwīrī iria cionekaza itarī hinya, nīcio irī bata makīria, ²³ nacio ciīga iria tuonaga ta itarī cia gūtīo mūno-rī, nīcio tūheaga gītīo kīa mwanya. Nacio ciīga iria tuonaga ta itagīriire kuoneka nīmenyagīrīrwo mūno, ²⁴ o rīrīa ciīga ciitū iria itarī cia kūhithwo itabataragio nīkūmenyererwo mūno. No Ngai nīanyiitithanītie ciīga cia mwīrī na agatīiithia makīria ciīga iria ciagīte gītīo, ²⁵ nīgeetha gūtikae kūgīa na nyamūkano thīinī wa mwīrī, no nīgeetha ciīga ciaguo imenyanagīrīre o kīga na kīrīa kīngī. ²⁶ Kīiga kīmwe kīngīnayariirīka, ciīga iria ingī inyariirīkaga hamwe nakīo; nakīo kīga kīmwe kīngīlēo gītīo-rī, o nacio ciīga iria ingī nīkenaga hamwe nakīo.

²⁷ Na rīrī, inyuī mūrī mwīrī wa Kristū, na o mūndū wanyu nī kīiga kīaguo. ²⁸ Nakuo thīinī wa kanitha, Ngai nīathuurīte mbere andū amwe matūke atūmwo, a keerī anabii, a gatātū arutani, o na ningī kūgīe na aringi a ciama, o na arīa marī na iheo cia kūhonania mīrimū, na arīa marī na ūhoti wa gūteithia arīa angī, na arīa marī na iheo cia ūtabarīri, na arīa maaragia na thiomi mīthemba mīthemba. ²⁹ Andū othe nī atūmwo? Andū othe nī anabii? Andū othe nī arutani? Andū othe nī aringi a ciama? ³⁰ Andū othe nīmaheetwo iheo cia kūhonania? Andū othe nīmakīragia na thiomi? Andū othe nīmagītaūraga thiomi? ³¹ No rīrī, mwīriragīriei iheo iria irī bata mūno.

Wendani

Na rīu nīngūmuonia njīra īrīa njega makīria.

13

¹ Atīrīrī, o na ingīaria na thiomi cia andū o na cia araika, no ngorwo itarī na wendani-rī, ingīkorwo ndī o

1 Akorinitho 13:2281 Akorinitho 13:13

ta kīndū kīa rūthuku kīrīa kīgambaga kīaringwo, kana o ta thaani ūrīa ūhūrithanagio īkagamba. ² Ingīkorwo ndī na kīheo gīa kūratha ūhoro, na ngorwo no hote kūmenya maūndū mothe ma hito na ngagīa na ūmenyo wothe, na ingīkorwo ndī na wītīkio ūrīa ūngīhota gūthaamia irīma, no ndirī na wendani-rī, ndirī bata o na hanini. ³ Ingīheana indo ciakwa ciothe kūrī andū arīa athīini, o na heane mwīrī wakwa ūcinwo, no ngorwo ndirī na wendani-rī, ndingīgunīka.

⁴ Wendani nīukiranagīrīria, na wendani nīütuganaga. Ndūguanagīra ūiru, na ndwīgaathaga, o na ndūrī mwītīo. ⁵ Wendani ndūrī rūtūrīko, na ndūcaragia ūrīa ūngīguna, o na ndūhiūhaga kūrakara, na ndūtaraga maita marīa ūhītiirio. ⁶ Ningī wendani ndūkenagīra ūūru, no nīūkenagīra ūhoro wa ma. ⁷ Wendani nīugitanagīra hīndī ciothe, na ūgetīkia maūndū mothe, na nīwīrīgagīrīra hīndī ciothe, o na ūkomīrīria hīndī ciothe.

⁸ Wendani ndūthiraga. No akorwo nī morathi, nīmagathira; o na thiomi nīigathira; na kūmenya maūndū o nakuo nīgūgathira. ⁹ Nīgūkorwo tūmenyaga maūndū o gīcunjī, na tūrathaga maūndū o gīcunjī, ¹⁰ no hīndī ūrīa ūndū ūrīa mūkinyanīru ūgooka-rī, ūndū ūrīa ūtarī mūkinyanīru nīūgaathira. ¹¹ Hīndī ūrīa ndaarī kaana-rī, ndaaragia o ta kaana, na ndeeciiragia o ta kaana, na ndaataranagia maūndū o ta kaana. No hīndī ūrīa ndaatuikire mūndū mūgima-rī, ngītigana na maūndū ma wana. ¹² Rīu tuonaga maūndū na mairia, ta kuona na gīcicio; no hīndī ūyo tūkoonaga ta andū makīonana ūthīū kwa ūthīū. Rīu njūū ūmaūndū o gīcunjī; hīndī ūyo nīngamenya maūndū wega, o ta ūrīa niī njūū ūo wega.

¹³ Na rīu, maūndū maya matatū nī ma gūtūūra: wītīkio, na kīrīgīrīro, o na wendani. No ūrīa mūnene wamo nī

wendani.

14

Iheo cia Ūrathi na cia Thiomi

¹ Rūmagīrīrai mīthiire ya wendani, na mwīrirīrie mūno iheo cia kīroho, na makīria mwīriragīrie kīheo kīa ūheani ūhoro wa Ngai. ² Nīgūkorwo mūndū ūrīa wothe waragia na rūthiomī-rī, ti andū aaragīria no nī Ngai aaragīria. Ti-itherū, gūtīrī mūndū ūtaūkagīrwo nī ūrīa aroiga; no nī maūndū ma hito aaragia na roho wake. ³ No mūndū ūrīa ūheanaga ūhoro wa Ngai aaragīria andū akamekīra hinya, na akamomīrīria, na akamahooreria. ⁴ Mūndū ūrīa waragia na rūthiomī nī we mwene wīongagīrīra hinya, no ūrīa ūheanaga ūhoro wa Ngai nī kanitha ongagīrīra hinya. ⁵ No nyende inyuothē mwaragie na thiomi, no makīria ingīenda inyuothē mūrathage mohoro. Mūndū ūrīa ūrathaga ūhoro nīakīrīte ūrīa waragia na thiomi, tiga no akorirwo nīegūtaūra thiomi icio, nīguo kanitha wongererwo hinya.

⁶ No rīu, ariū na aarī a Ithe witū, ingīuka kūrī inyuī na njarie na thiomi-rī, ingīmūguna nakī, tiga no ndīmūreheire ūguūrio, kana ūmenyo, kana ūrathi, o na kana kiugo kīa ūrutani? ⁷ O na ha ūhoro ūkonī indo iria itarī muoyo iria igambaga, indo ta mūtūrirū kana kīnanda kīa mūgeeto-rī, mūndū angīgīkūrana atīa rwīmbo rūrīa rūrenda kūinwo, tiga hakorirwo na ngūūrani njega ya mīgambo? ⁸ Ningī-rī, angīkorwo karumbeta gatikūruta mūgambo ūgūkūrīkana ūrīa ūkuuga-rī, nūū ūngīkīhaarīria gūthīi mbaara-inī? ⁹ Ūguo noguo ūhoro wanyu ūtarīi. Tiga mwaririe na ciugo ikūmenyeka na rūthiomī rwanyu-rī, nī mūndū ūrīkū ūngīmenya ūrīa mūroiga? Mūngīkorwo o mūkītarīria rīera. ¹⁰ Ti-itherū nī kūrī mīthembā mīngī ya thiomi gūkū thī, no gūtīrī

rūthiom i o na rūmwe rūtarī ūrīa ruugaga. ¹¹ No angīko-rwo ndingīmenya ūrīa mūndū aroiga-rī, nī̄ ngīrī mūrūrīrī harī mūndū ūcio ūraaria, nake nī̄ mūrūrīrī harī nī̄. ¹² Úguo noguo o na inyuū mūtarii. Kuona atī nīmwīrīrīrie mūno iheo cia kīroho-rī, kīgeragie i kuongerera iheo iria ciakaga kanitha ūkagīa na hinya.

¹³ Na tondū ūcio-rī, mūndū ūrīa waragia na rūthiom i rūgeni nīahoolage nīguo ahote gūtaūra ūrīa aroiga. ¹⁴ Nī̄ ūndū-rī, ingīkorwo ndīrahooya ngīthiomaga-rī, roho wakwa nīguo ūrahooya, no meciiria makwa matirī na maciaro. ¹⁵ Nī̄ ūndū ūcio-rī, ngūgīka atīa? Nī̄ ndīrīhooyaga Ngai na roho wakwa, na ningī hooyage na meciiria makwa; o na kūina ndīrīinaga na roho wakwa, na ningī nyinage na meciiria makwa o namo. ¹⁶ Ningī-rī, ūngīkorwo ūkīgooca Ngai na roho waku tu-rī, mūndū wa arīa marī gatagatī kanyu ūtarataūkīrwo, angīkiuga “Ameni” atīa mahooaya-inī maku ma gūcookia ngaatho, kuona atī ndaramenya ūrīa ūroiga? ¹⁷ No ūkorwo ūgīcookia ngaatho wega mūno, no mūndū ūcio ūngī ndanongererwo hinya nī̄ ūhoro ūcio.

¹⁸ Nīngūcookeria Ngai ngaatho nīgūkorwo nī̄ nīnjagara na thiomi makīria manyu inyuothē. ¹⁹ No kanithainī-rī, nī̄ kaba njarie ciugo ithano ndīramenya wega nīguo ngīrute andū arīa angī ūhoro nacio, gūkīra njarie ciugo ngiri ikūmi cia gūthioma.

²⁰ Ariū na aarī a Ithe witū, tigagai gwīciiragia ta ciana. Harī ūhoro wa maūndū marīa mooru-rī, tuīkai tūkenge, no mwīciirīrie-inī wanyu mūtuīke andū agima. ²¹ Thīinī wa Watho nī̄ kwandīkītō atīrī:

“Nīngaarīria andū aya

na tūnua twa andū maaragia na thiomi ng’eni,
ndīmaarīrie na tūnua twa andū maaragia na mwarīrie wa
kūngī,

no o na ndeeka ūguo matikanjigua,”
ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

²² Nī ūndū ūcio, kwaria na thiomi nī kīmenyithia kūrī andū arīa matetikītie no ti kīmenyithia kūrī arīa metikītie; no kūratha ūhoro nī kwa arīa metikītie, ti kwa arīa matetikītie. ²³ Tondū ūcio kanitha wothe ūngiūngana na andū othe maarie na thiomi-rī, na hacooke hatoonye andū matooī ūhoro wa thiomi, kana andū matetikītie-rī, githī matingiuga atī mūrī agūrūki? ²⁴ No mūndū ūtarī mwītikia kana mūndū ūtarī mūtaūkīre nī ūhoro ūcio angītoonya rīrīa andū othe mararatha mohoro-rī, mūndū ūcio nīekūiguithio nī andū othe atī nī mwīhia na aciirithio nī othe, ²⁵ na maūndū marīa atūire ahithīte ngoro-inī nīmakoimbūka. Nī ūndū ūcio egūiuthie thī ahooe Ngai, akiugaga atīrī, “Ti-itherū Ngai arī gatagatī-inī kanyu!”

Mahooya Marī na Mūtaratara

²⁶ Tūgūkiuga atīa, ariū na aarī a Ithe witū? Rīrīa muongana hamwe-rī, o mūndū ahota gūkorwo arī na rwīmbo, kana arī na ūndū arenda kūrutana, kana arī na ūndū aguūrīrio, kana arī na thiomi, kana arī na ūtaūri wa thiomi. Maūndū macio mothe no nginya mekagwo nī ūndū wa gwīkīra kanitha hinya. ²⁷ Angīkorwo nī gūkwario na rūthiomī-rī, nī kwario nī andū eerī, na makīingīha atatū, na o mūndū aarie riita rīake, na no nginya hagīe na mūndū ūngī wa gūtaūra. ²⁸ Angīkorwo gūtirī mūtaūri-rī, mwaria ūcio nīagīkire arī kūu kanitha-inī, na akīiarīrie we mwene, na aarīrie Ngai.

²⁹ Aheani ūhoro eerī kana atatū magīrīrwo maarie, nao andū arīa angī makūūrane wega ūrīa kūreerwo. ³⁰ Na mūndū ūikarīte thī ho angīgīa na ūguūrīo-rī, mwaria ūcio wa mbere nīakire. ³¹ Nīgūkorwo inyuothē no mūrathe ūhoro o mūndū riita rīake nīguo andū othe marutwo

maündū na momīrīrio. ³² Namo maroho ma anabii nīmathīkagīra anabii o ene. ³³ Nīgūkorwo Ngai ti Ngai wa kīrigiicanō no nī wa thayū.

Ta ūrīa kūrī thīinī wa ciūngano ciothe cia andū arīa aamūre, ³⁴ atumia magīrīrwo nīgūkaraga makirīte ki marī thīinī wa kanitha. Matiītīkīritio kwaria, no nīmaikarage menyiihitie, o ta ūrīa Watho uugīte. ³⁵ Angīkorwo marī na ūndū mangēnda kūmenya-rī, nīmoragie athuuri ao ene kwao mūciī; nīgūkorwo nī ūndū ūrī thoni atumia kwaragia thīinī wa kanitha.

³⁶ Hī! Anga kiugo kīa Ngai kīambīrīrie na inyuī? Kana hihi no inyuī inyuiki gīakinyīire? ³⁷ Mūndū o na ū angīciiria atī nī mūnabii, kana arī na iheo cia kīroho-rī, nīagītīkīre atī maündū maya ndīramwandīkīra nī maündū marīa maathanītwo nī Mwathani. ³⁸ No angīgīra ūndū ūcio kīene-rī, o nake we mwene nīakagīrwo kīene.

³⁹ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū, mwīrirīriei kūrathaga mohoro, na mūtikagiragie ūhoro wa kwaria na thiomi. ⁴⁰ No maündū mothe nīmekagwo na mūtaratara ūrīa wagīrīire, na mekagwo na kīhaarīro.

15

Kūriūka gwa Kristū

¹ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, nīngwenda kūmūririkanī ūhoro-ūrīa-mwega ūrīa ndaamūhunjīirie, na mūkīwamūkīra, na noguo mūtūrīte mūrūmītie.

² Ūhoro ūcio mwega nīguo ūtūmaga mūhonoke, mwaikara mūrūmītie wega ūhoro ūrīa ndaamūhunjīirie. Angīkorwo ti ūguo-rī, ūhoro ūcio mwawītīkirie o tūhū.

³ Nīgūkorwo ūhoro ūrīa nīi ndaamūkīrire nīguo ndaamūheire, ūrī wa mbere na wa bata mūno: atī Kristū nīakuire nī ūndū wa mehia maitū o ta ūrīa Maandiko moigīte, ⁴ na atī nīathikirwo, na atī mūthenya wa gatatū

akiriūkio kūringana na ūrīa Maandīko macio moigīte,⁵ na atī akiumīrīra Petero, na agīcooka akiumīrīra arīa Ikūmi na Eerī.⁶ Thuutha ūcio, nioimīrīire makīria ma ariū na aarī a Ithe witū magana matano ihinda o rīmwe, na aingī ao marī muoyo o na rīu, o na gūtuūka amwe ao nīmarīkītie gūkua.⁷ Ningī agīcooka akiumīrīra Jakubu na thuutha wa ūguo agīcooka akiumīrīra atūmwō othe,⁸ na thuutha wa acio angī othe akīnyumīrīra o na niī, haana ta mūndū waciārītwo atarī mūkinyu.

⁹ Nīgūkorwo niī nī niī mūnini mūno harī atūmwō arīa angī, o na ndiagīrīirwo nī gwītuo mūtūmwō, tondū nīndanyariiire kanitha wa Ngai.¹⁰ No wega wa Ngai nīguo ūtūmīte nduūke ūguo ndariī, naguo wega wake kūrī niī ndwarī wa tūhū. No nīndarutire wīra na kīyo gūkīra acio angī othe, no ti niī ndaarutaga wīra ūcio, no nī wega wa Ngai ūrīa warī hamwe na niī warutaga wīra ūcio.¹¹ Tondū ūcio, o na kūngītuūka nī niī kana nī o-rī, ūhoro ūyū noguo tūhunjagia, na noguo inyuū mwetīkirie.

Kūriūka kwa arīa Akuū

¹² Na rīrī, kūngīkorwo kūhunjagio atī Kristū nīariūkirie akiuma kūrī arīa akuū-rī, nī kīi gītūmaga amwe anye moige atī gūtīrī kūriūkio kwa arīa akuū?¹³ Kūngīkorwo gūtīrī kūriūkio kwa arīa akuū-rī, o nake Kristū ndaakīriūkirie.¹⁴ Na angīkorwo Kristū ndaakīriūkirie-rī, kūhunjia gwitū no gwa tūhū, nakuo gwītīkia kwanyu no gwa tūhū.¹⁵ Makīria ma ūguo-rī, ithuū no tūgīkorwo tūrī aira a Ngai a maheeni, tondū nītuumbūrīte atī Ngai nīariūkirie Kristū kuumma kūrī arīa akuū. No rīrī, ndaakīmūriūkirie angīkorwo nī ma atī arīa akuū matiriūkagio.¹⁶ Nīgūkorwo kūngītuūka atī arīa akuū matiriūkagio, o nake Kristū ndaakīriūkirie.¹⁷ Na angīkorwo Kristū ndaariūkirie-rī, gwītīkia kwanyu nī gwa tūhū; mūgītūrīraga o mehia-inī manyu.¹⁸ Ningī andū arīa

marīkītie gūkoma marī thīinī wa Kristū-rī, o nao nī kūura morīte. ¹⁹ Na kūngīkorwo kīrīgīrīro giitū thīinī wa Kristū no kīa muoyo-inī ūyū tūrī-rī, twagīrīirwo nīkūiguīrwo tha gūkīra andū othe.

²⁰ No rīrī, ti-itherū Kristū nīariūkītio akoima kūrī arīa akuū, agatuūka maciaro ma mbere ma arīa makuīte. ²¹ Tondū-rī, o ūrīa arī mūndū watūmire gīkuū gūuke thī, o nakuo kūriūkio kwa arīa akuū nī mūndū watūmire gūuke. ²² Nīgūkorwo o ta ūrīa andū othe makuaga nī ūndū wa Adamu-rī, no taguo andū othe magaacockio muoyo thīinī wa Kristū. ²³ No o mūndū akaariūka ihinda rīake mwene: Kristū arī we wariūkire mbere; na thuutha andū arīa marī ake hīndī ūrīa agooka. ²⁴ Thuutha ūcio nīguo ihinda rīa kūrigīrīria rīgaakinya, hīndī ūrīa akaaneana ūthamaki kūrī Ngai Ithe arīkītie kūniina mothamaki mothe, na wathani, o na hinya wothe. ²⁵ Nīgūkorwo no nginya athamake nginya rīrīa agaakorwo aigīte thū ciake ciotle rungu rwa makinya make. ²⁶ Na rīrī, thū ya mūthia kūniinwo nī gīkuū. ²⁷ Nīgūkorwo “nī aigīte indo ciotle rungu rwa makinya make.” Na rīrīa gūkwīrwo atī “indo ciotle” nīciigītō rungu rwake, nīgūkūmenyeka wega atī Ngai we mwene ti wa itari rīu tondū nī we waigire indo ciotle rungu rwa Kristū. ²⁸ Aarīkia gwīka ūguo-rī, Mūriū we mwene nīagatuūka wa gwathagwo nī ūcio waigire indo ciotle rungu rwake, nīguo Ngai akorwo nī we maūndū mothe thīinī wa maūndū mothe.

²⁹ Na rīrī, kūngīkorwo gūtīrī ūrīukio-rī, arīa mabatithītio handū-inī ha arīa akuū mageeka atīa? Angīkorwo arīa akuū matikaariūkio o na atīa-rī, andū makībatithagio handū-inī hao nīkī? ³⁰ Na ithuī-rī, twītoonyagia ūgwati-inī o ithaa o ithaa nīkī? ³¹ Ngūmwīra na ma, ariū na aarī a Ithe witū, ti-itherū, o ta ūrīa ndūrahaga nī ūndū wanyu thīinī wa Kristū Jesū Mwathani witū, atī nīi nguaga

o mūthenya. ³² Angīkorwo ndaahūūranire na nyamū cia gīthaka kū Efeso nī ūndū wa itūmi cia ū-mūndū-rī, ndaa-gunīkire na kī? Angīkorwo andū arīa akuū matikaariūkiorī,

“Nītūrīe na tūnyue,

nīgūkorwo rūciū nīgūkua tūgaakua.”

³³ Mūtikaheeneke: “Thiritū njūru nīthūkagia mītugo mīega.” ³⁴ Arahūkai mwīigue ta ūrīa mwagīriirwo, na mūtigage kwīhīa; nīgūkorwo andū amwe matiūī Ngai: ndoiga ūguo nīgeetha ndīmūconore.

Mwīrī ūrīa Ūkaariūkio

³⁵ No mūndū ahota kūūria atīrī, “Andū arīa akuū mariūkagio atīa? Magooka marī na mwīrī ūhaana atīa?”

³⁶ Nī ūrimū ūrīkū ūyū! Kīrīa wahaanda-rī, gītimeraga gītambīte gūkua. ³⁷ Hīndī ūrīa wahaanda-rī, ndūhaandaga mwīrī ūrīa ūgūcooka ūkorwo ho, no gūkorwo ūhaandaga mbeū ya ngano kana ya kīndū kīngī. ³⁸ No Ngai amīheaga mwīrī o ūrīa endaga īgē naguo, na o mūthembwa wa mbegū akaūhe mwīrī waguo. ³⁹ Mīrī yothe ndīhaanaine: Andū marī mūthembwa ūmwe wa mwīrī, nacio nyamū mūthembwa ūngī, na nyoni mūthembwa ūngī, o nacio thamaki irī mwīrī wa mūthembwa ūngī. ⁴⁰ Ningī nī kūrī mīrī ya igūrū na nī kūrī mīrī ya gūkū thī; no riiri wa mīrī ya igūrū nī mūthembwa ūmwe, na riiri wa mīrī ya gūkū thī nī mūthembwa ūngī. ⁴¹ Riūa riīrī na riiri warō mwanya, na mweri ūrī riiri waguo mwanya, na njata irī na riiri wacio mwanya; na njata ūmwe irī riiri ūrī ngūūrani na njata ūrī ūngī.

⁴² Úguo nīguo gūgaatuūka hīndī ya kūriūkio kwa andū arīa akuū. Mwīrī ūrīa ūhaandagwo nī wa kūbutha, no ūrīūkagio ūtarī wa kūbutha; ⁴³ mwīrī ūhaandagwo ūrī mūmene, ūgacooka ūkariūkio ūrī na riiri; ūhaandagwo ūtarī na hinya, ūgacooka ūkariūkio ūrī na hinya;

⁴⁴ ūhaandagwo ūrī mwīrī wa ndūire, ūgacooka ūkariükio ūrī mwīrī wa kīroho.

Angīkorwo nī kūrī mwīrī wa ndūire-rī, o na mwīrī wa kīroho ūrī kuo. ⁴⁵ Nī ūndū ūcio kwandīkītwo atīrī: “Adamu ūrīa warī mūndū wa mbere-rī, aatuīkire kīumbē kīrī muoyo”; nake Adamu ūrīa wa kūrigīrīria-rī, agītuīka roho wa kūheana muoyo. ⁴⁶ Mwīrī wa kīroho tiguo waambire gūuka, no nī ūrīa wa ndūire, na thuutha wa ūguo ūgīuka ūrīa wa kīroho. ⁴⁷ Mūndū wa mbere aarī wa rūkūngū rwa thī, no mūndū wa keerī oimīte igūrū. ⁴⁸ O ta ūrīa mūndū ūcio wa gūkū thī aatarī, noguo arīa marī a tīri matariī; na ta ūrīa mūndū wa kuuma igūrū aatarī, noguo o na arīa a igūrū matariī. ⁴⁹ Na ta ūrīa twagīire na mūhianīre wa mūndū ūcio wa tīri-rī, noguo tūkaagīa na mūhianīre wa mūndū ūcio wa kuuma igūrū.

⁵⁰ Ngūmwīra atīrī, ariū na aarī a Ithe witū, mwīrī na thakame itingīhota kūgaya ūthamaki wa Ngai, kana kīrīa kībuthaga kīgae kīrīa gītabuthaga. ⁵¹ Thikīrīriaiai, ndīmwīre ūndū wa hito: Tūtigaakua ithuothe, no nīkūgarūrwo tūkaagarūrwo ithuothe, ⁵² o kahinda kanini, o ta ibucia rīa riitho, rīrīa karumbeta ka mūthia gakaagamba. Nīgūkorwo karumbeta nīgakaahuhwo, nao arīa akuū mariükio matariī a kūbutha, na ithuī tūgarūrwo mīrī. ⁵³ Nīgūkorwo mwīrī ūyū ūbuthaga no nginya wīhumbe mwīrī ūtarī wa kūbutha, naguo mwīrī ūyū wa gūkua wīhumbe mwīrī ūtarī wa gūkua. ⁵⁴ Hīndī ūrīa kūbutha gūkeehumba kwaga kūbutha, na gūkua kwīhumbe kwaga gūkua-rī, hīndī ūyū ūbuthaga ūrīa wandīkītwo atīrī, “Gīkuū nīkīniinītwo gīgatoorio biū.”

⁵⁵ “Wee gīkuū-rī, gūtoorania gwaku gūkīrī ha?

Wee gīkuū-rī, rūboora rwaku rūkīrī ha?”

⁵⁶ Rūboora rwa gīkuū nī mehia, naguo hinya wa mehia uumanaga na watho. ⁵⁷ No rīrī, Ngai arogaathwo nīgūko-

rwo nīwe ūtūheaga ūtooria thīinī wa Mwathani witū Jesū Kristū.

⁵⁸ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū arīa nyenda, ikaragai mwīhaandīte wega. Mūtikanenyenyo nī ūndū o na ūrīkū. Tūūrai mwīheanīte kūna wīra-inī wa Mwathani, tondū nīmūū atī wīra wanyu thīinī wa Mwathani ti wa tūhū.

16

Mūhothi nī ūndū wa Andū a Ngai

¹ Na rīrī, ha ūhoro wa mūhothi nī ūndū wa andū a Ngai ūtariī ūū: Īkagai ūrīa ndeerire makanitha ma Galatia mekage. ² Mūthenya wa mbere wa kiumia-rī, o mūndū wanyu nīagīrīirwo nīkūigaga mbeeca ta ūrīa ūthūkūmi wake ūigana, agaciigaga, nīguo hīndī ūrīa ngooka kūu gūtikanagīe na mūhothi. ³ Na ndaakinya-rī, andū arīa mūgaakorwo mūgathīrīrie nīngamahe marūa ma kūma menyithania na ndīmatūme Jerusalemu na iheo cianyu. ⁴ Na kūngīkoneka kwagīrīire o na niī thiī-rī, nīngatwarana nao.

Ndūmīrīri cia Mwanya

⁵ Ndaarīkia gūtuīkanīria Makedonia-rī, nīgūkorwo nīngatuīkanīria kuo, nīngooka kūrī inyū. ⁶ Hihi ngaikara na inyū gwa kahinda, o na kana njikare kūu hīndī ya heho yothe, nīguo mūkaahota kūndeithīrīria gūthīrī rūgendo-inī rwakwa kūrīa guothe ngaathiī. ⁷ Ndikwenda kuonana na inyū hīndī ūno ndīrahītūkīra kūu, tondū ngwīhoka atī nītūgaikarania na inyū kwa ihinda, Mwathani etīkīra. ⁸ No nīngūkara gūkū Efeso nginya hīndī ya Bendegothito, ⁹ tondū ndīmūhingūrīre mweke mūnene wa kūrūta wīra mwega ūrī na uumithio, no nacio thū nī nyīngī.

¹⁰ Timotheo angīuka-rī, menyererai nīguo aikare kūu na inyū atarī na guoya, nīgūkorwo nī wīra wa Mwathani

araruta, o ta ūrĩa ndĩraruta. ¹¹ Nĩ ūndū ūcio-rĩ, gütirĩ mündū wagĩriirwo nĩ kwaga kũmwamükira. Mumagariei na thayü nigeetha akinye kürĩ niĩ. Nindimwetereire marĩ hamwe na ariū na aarĩ a Ithe witū.

¹² Na rĩrĩ, ha ūhoro ūkonii mûrũ wa Ithe witū Apolo-rĩ: nindamuringirĩirie mûnoooke kürĩ inyuĩ arĩ hamwe na ariū na aarĩ a Ithe witū. Nowe ndeendaga gûuka ihinda rĩu, no nîariüka aagĩa na mweke.

¹³ Ikaragai mwihügite, na mwîhaande mûrûmîte wega thiinĩ wa wítikio; ningi mûtuïke andû omîrîru; na mûgîe na hinya. ¹⁴ Ìkagai maündû mothe mûrî na wendani.

¹⁵ Inyuĩ nîmûu atî andû a nyûmba ya Stefana nîo maarî a mbere gwitikia kuu bûrûri wa Akaia, na nîmerutîre gütungatagîra andû aria aamûre. Nîngükîmûringirîria, ariū na aarĩ a Ithe witû, ¹⁶ mwathîkagîre andû ta acio, na mündû o wothe ūrĩa ūrutithanagia wîra na ithuî, akîünogagîra. ¹⁷ Nîndakenire rîrîa Stefana, marî na Fotunato, na Akaiko maakinyire, nî ūndû nîo maahingîrie ūndû ūrĩa itaarî naguo kuuma kürĩ inyuî. ¹⁸ Nîgûkorwo nîmacanjamûrire roho wakwa o na wanyu. Andû ta acio nîmagîrîirwo kûheagwo gîtîio.

Ngeithi cia Mûthia

¹⁹ Makanitha ma bûrûri wa Asia nîmamûgeithia. Akula na Pirisila nîmamûgeithia mûno thiinî wa Mwathani, o na kanitha ūrĩa ūcemanagia kwao nyûmba nîwamûgeithia. ²⁰ Ariû na aarĩ a Ithe witû othe aria marî gûkû nîmamûgeithia. O mündû nîageithie ūrĩa ūngî na ngeithi theru cia kîmumunyano.

²¹ Niî, Paülû, nî niî ndandîka ngeithi ici na guoko gwakwa.

²² Angîkorwo he mündû o na ū ūtendete Mwathani-rĩ, arogwatwo nî kîrumi. Úka, Mwathani!

²³ Wega wa Mwathani Jesū ūroikara na inyuī.

²⁴ Wendani wakwa ūromūkinyīra inyuī inyuothē mūrī
thīnī wa Kristū Jesū. Ameni.

Biblica® Kiugo Gītheru Kĩa Ngai Kīhingūre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gītheru Kĩa Ngai Kīhingūre (Bible) of Kenya
copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share – copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt – remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution – You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike – If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63